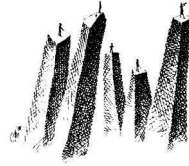


14118

**DE SLAG BIJ IMDE**  
GEÏLLUSTREERD DOOR WILLY KERREMANS





deze uitgave werd mogelijk dank zij de financiële steun van de cultuurraad Meise, waarvoor onze dank.

Beste lezers,

Tijdens de voorbereidingen van de herdenkingen van het einde van de eerste wereldoorlog maakte onze medewerker Willy Kerremans het ontwerp voor ons logo. Een tekening die de gruwel van de Slag bij Imde perfect weergeeft.

Omdat er van die veldslag geen foto's bestaan groeide bij Willy het idee om zelf illustraties te maken.

Hij maakte aquarellen die perfect de gevechten van die bewuste "24 Oogst 1914" illustreren alsook de gebeurtenissen in de gemeente tijdens de weken en maanden die daarop volgden.

Op basis van de teksten van Geert Tamsyn en Marc Gillisjans resulteerde dit in een uniek beeldverhaal dat het lijden van de soldaten van het regiment derde Jagers te Voet en de wanhoop van onze lokale bevolking weergeeft.

De originele werken kan je bewonderen tijdens onze tentoonstelling "Meise herdenkt de Grote oorlog" die doorgaat in het administratief centrum van de gemeente.

Het verhaal is nog niet volledig verteld.

De komende weken zal er nog het een en het ander verschijnen...

Met vriendelijke groeten,

Jan Verbelen  
voorzitter Berla



**Meise herdenkt de Grote Oorlog!**

- Locatie: administratief centrum Meise
- Weekdagen: van 8u tot 17u - Dinsdag: van 8u tot 19u30
- Weekend: van 10u tot 17u
- Data: 10/11 tot 25/11

Is erfgoed ook iets dat jij belangrijk en waardevol acht? Wil je ons een steuntje in de rug geven?

Wel, kom dan ook als lid bij onze kring en help ons de waardevolle zaken van gisteren door te geven aan allen die na ons komen...

#### Hoe?

GEWOON LID: stort € 20 op rekening BE80.7380.4197.7477 met vermelding van jouw email of jouw postadres of nog beter:

STEUNEND LID: stort € 40 op rekening BE80.7380.4197.7477 met vermelding van jouw email of jouw postadres.

En samen zorgen we dat ons gezamenlijk verleden niet vergeten zal worden.

De Berla nieuwsbrief is een uitgave van VZW BERLA, Brusselsesteenweg 44 bus 1 - 1860 Meise O.N. 425.405.475

Bestuursleden: Hedwig Begyn, Marcel Belgrado, Jan Buyens, Herwig Cornelis, Gust De Bondt, Marc Gillisjans, Jean-Pierre Gilson, Helena Reusens, Marie-Jeanne Thaelemans, Eric Van Baelen, Stijn Van Caekenberghe, Lucianus Van Rompaey, Dirk Verbelen, Jan Verbelen.

V.U.: Jan Verbelen, Heidestraat 12 - 1861 Wolvertem. Hoofdredactie: Marc Gillisjans. Vormgeving: Eric Van Baelen. Grafisch werk: Hedwig Begyn.  
erfgoedberla@live.com - www.erfgoedberla.be - rekeningnummer BE80.7380.4197.7477

# 24 AUGUSTUS 1914: DE SLAG BIJ IMDE

*Willy Kerremans*

*met dank aan Marc Gillisjans en  
Geert Tamsyn voor het  
gebruik van hun teksten*

## BELGIË IN EUROPA 1914

In 1914 ging het België redelijk voor de wind. België was de 5<sup>de</sup> grootste economische natie van de wereld. De groeiende industrie en bevolking zorgden voor een volledige tewerkstelling in de fabrieken, in de landbouw en veeteelt.

Op internationaal vlak pakten zich echter donkere wolken samen boven Europa. De koloniale grootmachten Frankrijk en Groot-Brittannië hadden zowat de hele wereld onder elkaar verdeeld.

Duitsland had die trein gemist, en moest zich tevreden stellen met kleine en economisch minder interessante koloniën.

Vanaf 1898 startte Duitsland echter met de uitbouw van een enorme oorlogsvloot en dat maakte de Britten boos. Zij zochten steun bij Frankrijk en Rusland in een verbond. Als tegenmaatregel sloot Duitsland ook een verbond met Oostenrijk-Hongarije en Italië.

België als neutraal land zag dat allemaal gebeuren en hoopte buiten deze machtsstrijd te blijven. Hiervoor hadden de Belgen als verdediging wel een leger nodig. België bouwde een fortengordel rond de steden Antwerpen, Luik en Namen.

De Duitsers vroegen aan België om de Duitse troepen ongehinderd over het Belgische grondgebied naar Frankrijk te laten trekken, richting Parijs.

Koning Leopold II en later Albert I weigerden, omdat België neutraal moest blijven.

Leopold II voerde de “persoonlijke dienstplicht” in, waarbij elk gezin één dienstplichtige moest leveren. Later in 1913 werd door koning Albert I de algemene dienstplicht uitgeroepen, waarbij alle jonge mannen van 18 jaar of ouder onder de wapens moesten voor een periode van minstens 12 maand.

## HET BEGIN VAN DE EERSTE WERELDOORLOG

Op 29 juni 1914 met de moord op de Oostenrijkse kroonprins Frans Ferdinand te Sarajevo, brak de 1<sup>ste</sup> wereldoorlog uit.

België hoopte nog altijd buiten het conflict te kunnen blijven. Maar de spanningen bleven oplopen en op 1 augustus 1914 werd beslist de algemene mobilisatie af te kondigen.

Maar met deze algemene mobilisatie was te lang gewacht. Het Belgische leger was in 1914 niet klaar bij het uitbreken van de 1ste Wereldoorlog.

### ***Zaterdag 1 augustus***

In onze gemeente begonnen plots alle kerkklokken te luiden. Er heerste grote verwarring.

De rijkswacht en de veldwachters waren begonnen met het ronddragen van de oproepingsbrieven aan de dienstplichtigen. Er stond dus iets te gebeuren, men voelde het gewoon.

Drie dagen later was het zover.





### ***Maandag 3 augustus***

Opnieuw luiden de klokken en ditmaal was het om de inval van de Duitsers aan te kondigen.

Er wordt afgekondigd dat alle vuurwapens op het gemeentehuis of in de gendarmerie dienen te worden binnengebracht en alle scholen werden gesloten.

Plots liepen ook alle kerken vol om voor God, vaderland en de soldaten te bidden.

### ***Dinsdag 4 augustus***

De Duitse troepen steken aan het drielandenpunt “Duitsland, België en Frankrijk” de grens met België over, om via België Frankrijk aan te vallen, met Parijs als doel.

Daarmee begint de 1<sup>ste</sup> wereldoorlog voor België.

Het Belgische Leger probeerde de Duitse troepen zoveel mogelijk te vertragen om de Fransen en de Britten de gelegenheid te geven hun troepen op ons grondgebied te ontplooien.

De Duitse overmacht aan manschappen en oorlogsmateriaal was echter enorm.

Snel werd de fortengordel rond Luik ingenomen. En zo zag de legerleiding zich vanaf 20 augustus verplicht het Belgisch Leger terug te trekken achter de fortengordel rond Antwerpen. De Duitsers waren aanvankelijk gelukkig met die beslissing. Hun objectief was namelijk Parijs te veroveren.

### ***De oorlog in onze streek***

Maar zo hadden de Belgen het dan weer niet begrepen.

Ze voerden vanuit de fortengordel dagelijks verkenningen uit en in functie van de resultaten van die verkenningen, vielen zij met prikacties de Duitse eenheden aan.

### ***Donderdag 20 augustus***

Brussel werd op 20 augustus om 10 uur bezet door de Duitsers.

Een groepje van een twintigtal Duitse Ulanen trok vanuit Grimbergen door onze gemeente om via het centrum van Meise en Wolvertem naar Imde op te trekken.



Maar de Ulanen reden verder door naar Slozen waar de dove Jan-Baptist De Smedt een Duits bevel niet hoorde en werd doodgestoken.

Wat er zich in het centrum van Wolvertem afspeelde weten we uit volgend relaas dat Louis Muylle deed:

*“De dag van de inval vertrokken mijn vrouw en de kinderen met paard en kar. Alleen mijn oudste zoon Jozef en ikzelf bleven in de winkel toen de Duitsers binnenvielen en mij de revolver op de borst zetten. Ze vonden geen Belgische soldaten en slachtten dan maar een varken hetwelk ze met bonnen betaalden. Drie dagen smulden ze van dat beest en goten de stoof vol vet en de vloer vol water. Toen daarna een officier hen tot wat meer beleefdheid maande beterde hun gedrag. Ze betaalden de drank, maar met bonnen. Ik ben dan donderdags vertrokken naar Zelzate en vandaar naar Tielt waar mijn vrouw en kinderen verbleven.”*

In Wolvertem is op de dag van de inval Jozef Hermans vermoord omdat hij, niet wetende dat er een avondklok was ingesteld, na 22 uur nog naar huis toe ging.



## ***Vrijdag 21 augustus***

De dag nadat het groepje Ulanen was gesignaleerd, trekken massa's Duitse troepen urenlang door Wolvertem langs de provinciale baan Vilvoorde-Aalst.

Burgers die aan hun bevelen geen gehoor gaven werden neergeschoten.

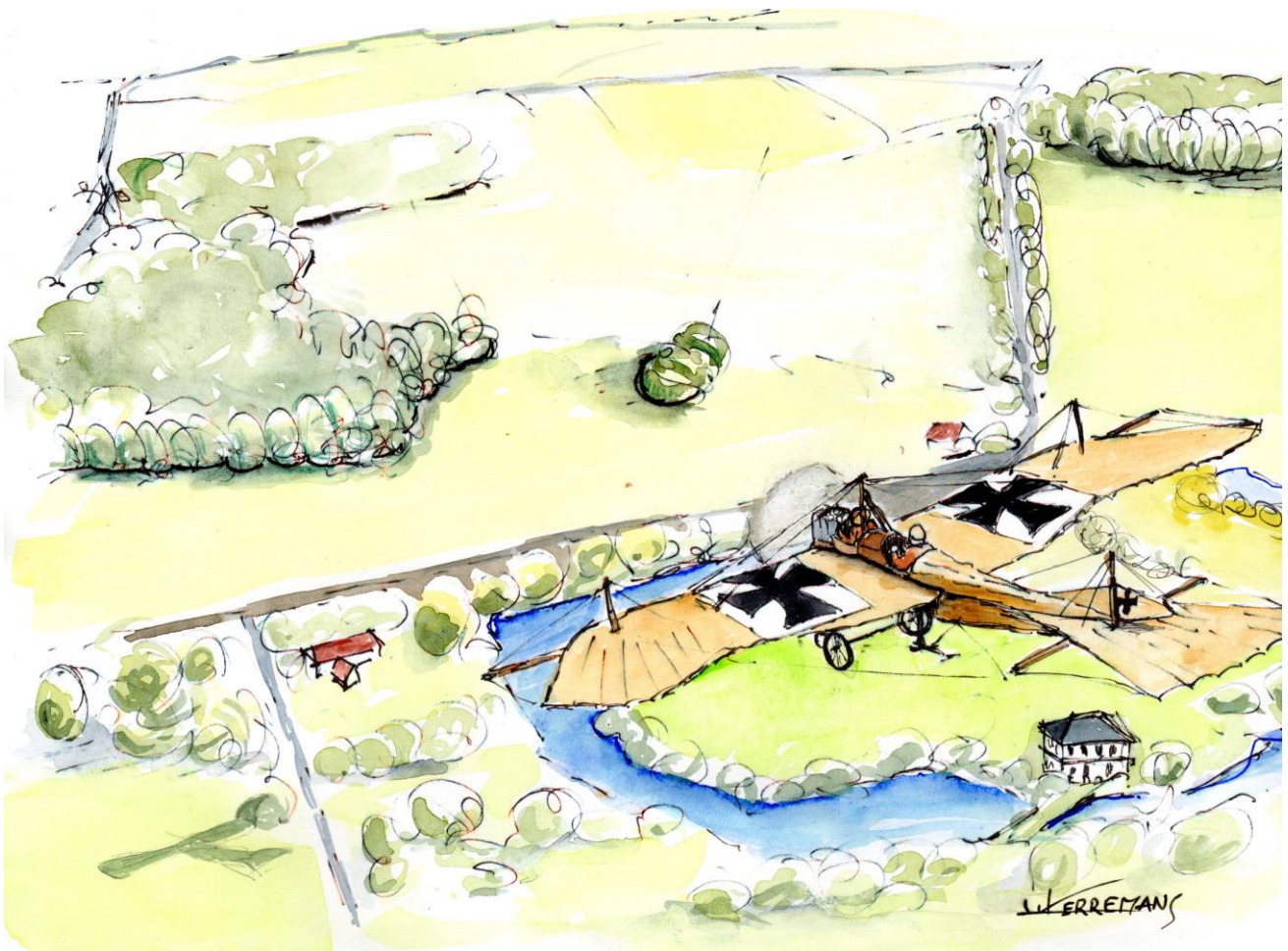
De stoomtram die naar Londerzeel rijdt wordt gestopt tussen Nerom en St.Brixius.

De stoker Van Laer, de ontvanger Op de Beek en de machinist Jan-Baptist Renson worden gevangen en meegenomen door de Duitsers. De tram bleef er staan tot in december van dat jaar.

## ***Zaterdag 22 augustus***

Wolvertem was frontgebied geworden en werd zowel door de Duitsers als door de Belgen gepatrouilleerd.

De Belgen vanuit de fortengordel rond Antwerpen. De Duitsers vanuit Grimbergen en Wolvertem.



## **Zondag 23 augustus**

Er landde omtrent 10 uur een Duits vliegtuigje met pech in de grote weide van het kasteel van Goethals te Imde. De piloot vroeg om benzine.

Burgemeester t'Kint liet via Ivo De Schacht en Louis Cloots deze inlichting doorgeven aan de in de buurt gesignaleerde Belgische troepen.

De burgemeester gaf een naamkaartje mee waarop geschreven stond *“Komt onmiddellijk. Er is een Duits vliegtuig gevallen in de grote weide aan het kasteel Goethals, kom de bemanning gevangen nemen en het vliegtuig buitmaken”*.

Waarop de bevelhebber het kaartje achteloos weggooid. De boodschappers, Ivo en Louis werden door de patrouille weerhouden met verbod daarover iets aan de burgemeester te zeggen. Maar de bevelhebber bleef talmen alvorens tot de actie over te gaan.

Wanneer de patrouille eindelijk te Imde aankwam, was het vliegtuig reeds opgestegen. De bevelhebber ging naar het huis van de burgemeester om hem heel wat onvriendelijke woorden naar het hoofd te slingeren. Deze bevelhebber werd naderhand voor zijn brutaal optreden door de militaire overheid gestraft.

De dagelijkse Belgische verkenningen hadden op 23 augustus 1914 uitgewezen dat er tussen Londerzeel en Grimbergen zo'n 1.600 Duitse infanteristen aanwezig waren. Verder was Strombeek-Bever bezet door een Duits regiment van 1.600 soldaten, te Merchtem bevonden zich toen zelfs 3.000 Duitsers.

's Avonds waren er nog schermutselingen geweest tussen Belgische en Duitse verkenners op de grens tussen Londerzeel en Slozen. Daarbij werd één Ulaan gedood.

### **DE BELGISCHE TAKTIEK...**

De Belgische legerleiding besloot de Duitsers tussen Londerzeel en Grimbergen aan te vallen.

Daartoe werd een manoeuvre uitgewerkt dat bestond uit 3 colonnes: 2 daarvan bestaand uit elk één regiment infanterie (*infanterie: soldaten te voet*) van elke ongeveer 2.500 man, en 1 colonne bestaand uit één regiment cavalerie (*500 ruiters*), met enkele steunelementen. In totaal dus ongeveer 7.000 man.



De westelijke colonne werd gevormd door het 2<sup>de</sup> Regiment Jagers te Paard, versterkt met 2 compagnies cyclisten (*soldaten op de fiets, een compagnie telde 120 soldaten*). Ze stond onder het bevel van kolonel Jaminé.

Haar opdracht was om tegen de middag de Heide, op de grens tussen Steenhuffel en Malderen, te bereiken, en er zich door verkenningpatrouilles van te verzekeren dat er zich in de streek van Merchtem-Asse-Buggenhout geen Duitse troepen bevonden die de centrale colonne in de flank zouden kunnen aanvallen.



De oostelijke colonne bestond uit het 2<sup>de</sup> Regiment Jagers te Voet, versterkt met een groep artillerie (*12 kanonnen*), een compagnie cyclisten en een compagnie machinegeweren. Zij moest de oostelijke flank van de centrale colonne beschermen, waarbij vooral gedacht werd aan een eventuele omvangrijke Duitse troepenmacht in Grimbergen.

De oostelijke colonne stond onder het bevel van kolonel Van Grasdorf.

De centrale colonne zou het zwaarste werk opknappen.

Contact zoeken met de Duitse troepen in Wolvertem, hen aanvallen en verdrijven.

Dat was de opdracht van het 3<sup>de</sup> Regiment Jagers te Voet, versterkt met een compagnie cyclisten, artillerie (*12 kanonnen*) en machinegeweren.

De centrale colonne werd bevolen door kolonel Ruquoy.

## Maandag 24 augustus

Bij de eerste Belgische uitval uit Antwerpen komt een patrouille Belgen aan de Grootboshoeve te Westrode aan.

De dorpelingen meldden hen dat er Duitsers in het Leefdaalbos zaten en dat er vanuit het park van het Neromhof werd geschoten.



Gevolg was dat het kasteel Neromhof van dokter Jacobs en het kasteel in het Leefdaalbos van baron de Hennin, in brand werden gestoken.









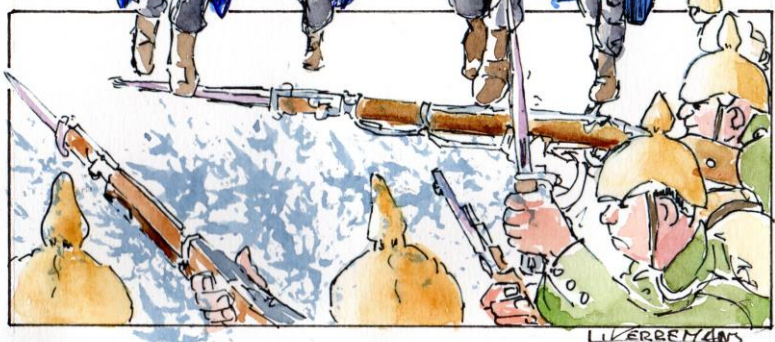
## MAANDAG 24 AUGUSTUS: DE CONFRONTATIE IN IMDE

12u

Rond de middag van maandag 24 augustus 1914, een stralende zomerdag, komt het verkenners-peloton cyclisten van de centrale colonne in Imde aan. Het peloton staat onder het bevel van sergeant Henri Keurvels.

Van de inwoners van Imde verneemt hij dat er in Imde-dorp geen Duitsers aanwezig zijn, maar dat verderop in de richting van Wolvertem, 500 Ulanen (*Duitse ruiters*) opgemerkt waren in het Paardeweidebos ten zuidoosten van Imde-centrum.

Voorzichtigheidshalve laat Keurvels wel zijn 5 beste schutters voorop rijden. Op de lange rechte dreef naar het kasteel Goethals gekomen, zien ze in een weide een Duitse ruiter die ze onder vuur nemen.



Onmiddellijk breekt de hel los. Van beide kanten van de dreef worden de Belgische verkenners onder vuur genomen: in het westen zitten de Duitsers verborgen in het bos en het struikgewas, in het oosten verstoppen zij zich achter graanschoven in de velden.

Machteloos tegen zo'n gekruist infanterievuur, kunnen de Belgen niet anders dan halsoverkop terugvluchten naar het kasteel Goethals, waar ze door personeel van het kasteel geholpen worden om met bootjes de wallen over te steken en dekking te zoeken in Imde-dorp.





We hebben geen weet van slachtoffers bij de Belgen, wel laten zij 8 fietsen achter. De Duitsers blijven niet bij de pakken zitten, en achtervolgen de Belgen in het kasteelpark en zelfs tot in het kasteel.

Ondertussen was met de hulp van het personeel uit het kasteel Goethals een deel van de Belgische soldaten met bootjes over de vijver gezet en naar de kerk van Imde getrokken. De Duitsers doorzochten het kasteel en plaatsten op het dak hun geschut.

De meeste inwoners van Imde waren intussen via Slozen naar Londerzeel gevlucht terwijl schermutselingen ontstonden rond het kasteel.

Huizen werden doorzocht en Duitsers plaatsten zich op zolders en in de kerktoren. Ze schoten op burgers die de eerste gekwetsten wilden helpen.

Ook Nerom kreeg zijn deel en Karel van den Brande, zoon van Jan, getuigt:

*“Een Ulaan te paard werd er vanuit de Veelaert doodgeschoten aan het Mollensblok. Het was niet slim wat omwonenden deden door zijn laarzen en broek uit te trekken. Maar represailles bleven uit omdat op dat moment de slag bij Imde in alle hevigheid begon”.*

## 12u35

Inmiddels is de voorhoede van de centrale colonne, een compagnie onder leiding van commandant Lozet, in Imde gearriveerd.

Lozet hoort schieten en is op zijn hoede, hij heeft immers de indruk dat de schoten vanuit Imde-dorp komen. Lozet laat zijn soldaten schuilen tussen de huizen van het Molenblok. Hij valt de Duitsers in het Paardeweidebos aan.

Ondertussen nadert de volgende eenheid van de centrale colonne, een compagnie onder leiding van commandant Gilson.

Die stuurt een patrouille het dorp in om de huizen te doorzoeken naar Duitsers. Wanneer die terugkeert met de melding dat er geen Duitsers te vinden zijn, stuurt hij nog een tweede patrouille.





### **13u30**

Wanneer commandant Lozet ziet dat de volgende compagnie Imde binnentrekt, besluit hij verder te trekken richting Paardeweidebos.

Zijn manschappen worden onmiddellijk hevig beschoten vanuit de uitlopers van het Paardeweidebos, op het moment dat zij de beschutting van de huizen van het Molenblok verlaten. Daarbij voegt zich weldra het vuren vanaf de rand van het kasteelpark Goethals, waar de Duitsers die in de achtervolging van het peloton Keurvels zijn gegaan, zich inmiddels bevinden.

De Belgen schieten terug, maar de toestand wordt snel onhoudbaar omdat de compagnie van Lozet, die al een eind gevorderd is in de richting van het Paardeweidebos, dreigt geïsoleerd te raken.

### **13u40**

Daarom besluit Lozet terug te keren naar Imde-dorp.

Op de weg hebben zijn manschappen weinig dekking. Er vallen dan ook een 15-tal doden en vele gewonden. Dankzij een duiker die onder de huidige Drijpikkelstraat door loopt, kunnen de soldaten zich via de beekbedding naar de andere kant van de weg in veiligheid brengen.



Ondertussen ontwikkelt zich een vuurgevecht tussen de Duitsers en andere Belgische militairen, die dekking zoeken achter het muurtje boven de duiker (dat muurtje staat er nu nog, maar het is ondertussen wel opnieuw gemetseld).

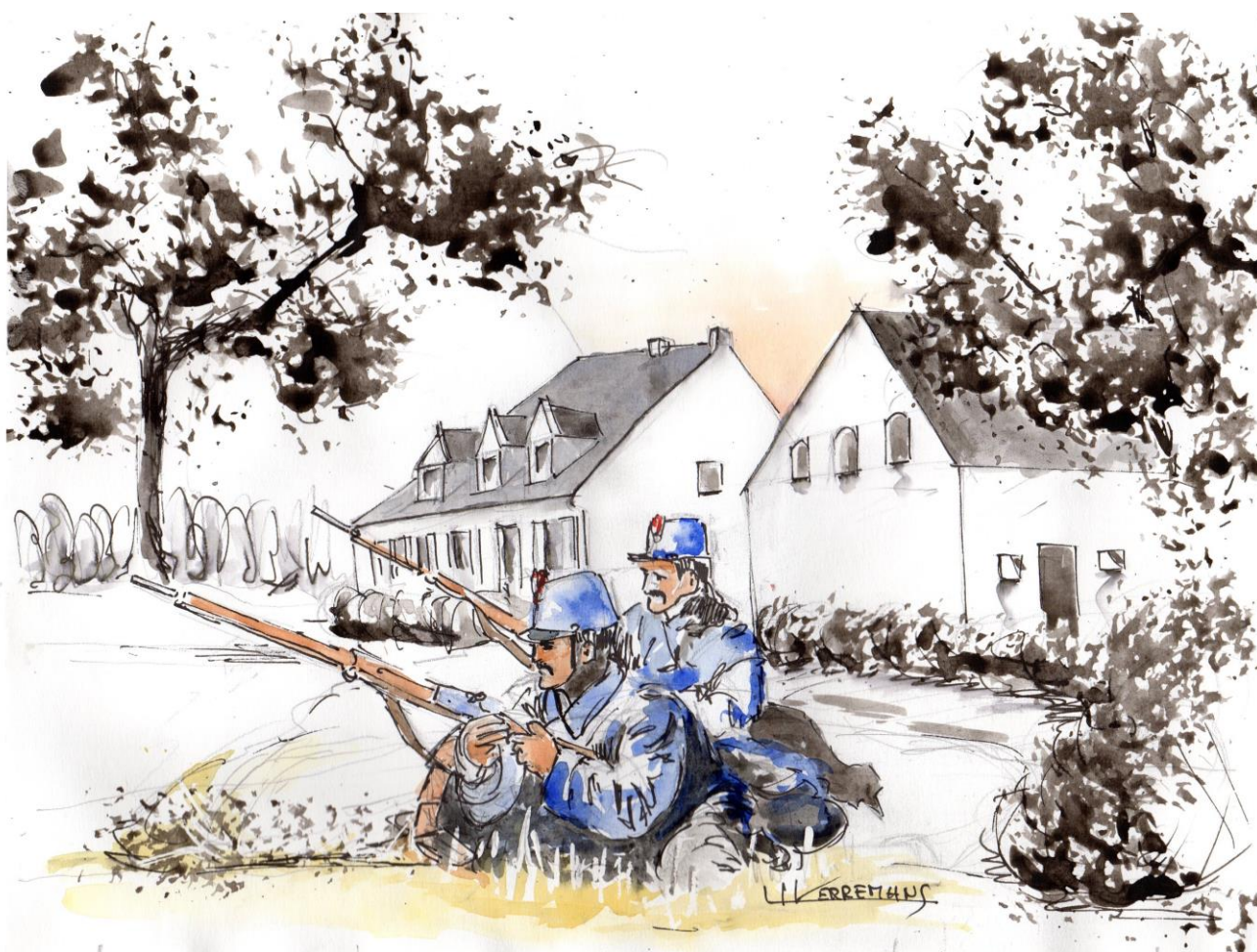
Onder hen de 17-jarige sergeant Paul Dutrieux, die er gewond raakt maar de Slag wel overleeft.

Getuigenis van Paul Dutrieux, sergeant bij de 4de compagnie van het bataljon Jagers te Voet:

*“Toen ik, even voorbij het huis, opnieuw de gracht wou ingaan, begon de schietpartij. De Duitsers waren nog maar een vijftigtal meters van ons verwijderd. De andere soldaten uit ons groepje maakten onmiddellijk rechtsomkeer, richting Imde. De luitenant (Ghesquière) wou echter ter plekke blijven.”*

*“Na enig heen en weer gepraat kon ik hem er van overtuigen dat we zonder twijfel en, vermits de Duitse posities reeds door ons regiment gekend waren, ook onnodig zouden gedood worden. Wij besloten dus eveneens terug te keren.”*

*“Bij een kleine brug aangekomen, kwam ik uit de gracht. De Duitsers kwamen nu dwars door de wei op ons af.”*





*“Ik liet me op de hoek van de brug onmiddellijk op de knieën vallen en begon te schieten. De luitenant bevond zich intussen achter het muurtje van de brug. Ik had hoogstens acht of tien schoten afgevuurd, toen een kogel rakelings langs mijn buik vloog, de kolf van mijn geweer brak en mijn rechter onderarm verbrijzelde. Ik moet het waarschijnlijk uitgeschreeuwd hebben, want de luitenant keek van achter het muurtje op om te zien wat er gaande was.”*

*“Ik herinner me nog dat hij zei: ‘Ik heb al vele kogels rond mijn oren horen fluiten’. Nauwelijks had hij deze woorden uitgesproken of hij kreeg een kogel door het hoofd, die hem zeer ernstig verwondde.*

*Twee soldaten sleepten de luitenant mee, twee andere ondersteunden mij om me te helpen weggemen.”*



*“Bij het kruispunt Imde-Londerzeel aangekomen, zag ik een jonge arts die zich over mij ontfermde. Eigenlijk had deze willen doorgaan tot Londerzeel, doch daar had ik de kracht niet meer toe.*

*De luitenant, ondersteund door de twee soldaten, trok wel verder, richting Londerzeel.”*



*“De arts en ik  
besloten ons te  
verbergen in een  
huis, doch hiervan  
bleken alle deuren  
en ramen  
gesloten.  
Wij verstopten ons  
dan maar in een  
schuurtje van één  
der laatste  
boerderijen van  
Imde en bedekten  
ons met stro.”*

Het hierboven beschreven vuurgevecht kostte, tussen 13u10 en 13u50, het leven aan ongeveer 30 Belgische soldaten die allen vielen in de omgeving van de “Kam” en de weide tegenover het kasteel 't Kint.

Wie zich kon  
redden  
vluchtte via  
de gracht, de  
doorsteek  
onder de  
provinciale  
baan en  
opnieuw de  
gracht  
richting  
Slozen.





## 13u50

De Duitsers vechten zich een weg naar de huizen van Imde-centrum. Van daaruit hebben ze een goed zicht op de aankomende centrale colonne, die ze vanop de zolders van de huizen onder vuur kunnen nemen.

Hoog tijd dus voor een tegenzet vanwege de Belgen.

Generaal de Stein, die ondertussen zijn hoofdkwartier heeft verplaatst van het station van Londerzeel naar Slozen, beveelt de veldartillerie (*12 kanonnen*) om zich op te stellen in Rossem, op de weg van Rossem naar Slozen, ter hoogte van de Groten Dries.

Bovendien worden 3 compagnies naar Rossem gestuurd. Die moeten in oostelijke richting trekken, om zo de Duitsers op hun linkerflank te aan te vallen.



## **14u00**

Majoor Sweerts, commandant van het 3de bataljon van het 3<sup>de</sup> Jagers te Voet, komt met zijn troepen te Imde aan. Hij trekt onmiddellijk langs de noordgrens naar de Imdekouter.

Een verkenning leert hem dat de Duitsers van plan zijn om via het kasteelpark uit te breken, de Barbierstraat over te steken.

Om vandaar de Belgische troepen op de Imdekouter in de flank aan te vallen. Dit moet absoluut vermeden worden!

Jammer genoeg biedt de Imdekouter geen enkele dekkingsmogelijkheid.

Geen enkel gebouw, geen enkele boom, geen grachten of beken, enkel wat laaggroeiende landbouwgewassen zoals bieten.

Ondertussen neemt zijn compagnie de Duitsers onder vuur om hen te verhinderen de Barbierstraat over te steken.

Majoor Sweerts is van plan om de Duitsers aan te vallen, van zodra zijn twee andere compagnies zich bij hem hebben gevoegd.

Maar plots horen zij geweerschoten in de rug, en commandant Gérard valt gewond neer.

Eén van de compagnies die naar Rossem gestuurd was, om richting Wolvertem te trekken ziet majoor Sweerts en zijn troepen in de Imdekouter verkeerdelijk aan voor Duitsers.

De compagnie te Rossem begint te schieten op de Imdekouter. Een soldaat roept vertwijfeld:

*“En zeggen dat we ons laten doodschieten door ons eigen leger”.*

De Belgische soldaten op de Imdekouter worden nu zowel door Duits als Belgisch geweervuur getroffen.

## **14u15**

Majoor Sweerts laat zijn klaroenblazers een *“staakt het vuren”* te blazen, maar daardoor trekken die natuurlijk de Duitse aandacht, en binnen een paar minuten zijn zij uitgeschakeld door Duitse kogels.



**14u30**

Enkele minuten later houdt de beschieting door de eigen Belgische infanterie eindelijk op.

Maar op dat moment komen ook de Belgische

kanonnen in Rossem in actie en nemen zij Imde-centrum onder vuur om er de Duitsers weg te jagen. Dat lukt vrij aardig, de Duitsers nemen de vlucht en lopen terug naar het kasteelpark.

Jammer genoeg zorgt die beschieting voor veel schade in Imde: de kerktoren wordt beschadigd en enkele huizen en boerderijen worden in brand geschoten. Gelukkig worden daarbij geen inwoners gewond of gedood.



## DE BELGISCHE KANONNEN SCHIETEN OP DE IMDEKOUTER OP HUN EIGEN TROEPEN

Maar dan voltrekt zich het grootste drama.

Op bevel van generaal de Stein, verlegt de artillerie in Rossem het vuur van Imde-centrum naar de rand van het kasteelpark waar de Duitsers, die de Barbierstraat willen oversteken, zich bevinden.

De afstand waarop de obussen (gevuld met loden bolletjes) moeten ontploffen in de lucht boven de hoofden van de Duitsers, wordt verkeerd ingesteld waardoor zij ontploffen boven de eigen Belgische troepen op de Imdekouter.

Dit moet dan in principe gecorrigeerd worden door de artilleriewaarnemer, staande op geschutsladder van 4 meter hoog.

Maar door de plaats van de artilleriewaarnemers, en mede door het reliëf tussen de Groten Dries en Imdekouter, zagen deze waarnemers niet dat de Belgische artillerie de eigen Belgische militairen bestookten.



Een Belgisch kanon kon, bij een beschieting die een uur duurde, 2 obussen per minuut schieten. De batterij van 4 kanonnen vuurde gedurende één uur dus 480 obussen af. Elke obus bevat 290 loden bolletjes van 12 mm. diameter. Ze richtten een ravage aan.



Majoor Sweerts  
begrijpt onmiddellijk  
wat er gaande is en  
beveelt zijn soldaten  
recht te gaan staan, in  
de hoop dat de  
artilleriewaarnemers  
zullen zien dat zij  
Belgen zijn.

De rechtstaande  
manschappen worden  
onmiddellijk door de  
Duitsers onder vuur  
genomen, wat hen  
verplicht om snel weer te gaan liggen.



De beschieting van de Belgen op de Imdekouter door de Belgische kanonnen duurt lang, minstens een uur. Een uur dat voor de weerloze militairen een eeuwigheid moet zijn geweest. Steeds meer soldaten raken gewond of gedood, het gekerm en het gehuil van de gewonden neemt hand over hand toe.





De bevolking verschuilt zich in de kelders en vlucht over de velden meestal richting Slozen.

Enkele huizen en het Imdenhof brandden af. Door het bombardement was er ook lichte brand ontstaan in de pastorie en in de kerk waarvan het dak, de communiebank en de biechtstoel beschadigd werden.

De Belgische en Duitse gekwetsten uit de Driepikkelstraat werden op bevel van de Duitsers naar het klooster in de Oppemstraat gevoerd.

De opgeëiste burgers uit Imde kregen deze opdracht.

### **16u00**

Generaal de Stein begrijpt dat de slag verloren is en geeft het bevel om terug te trekken.

De batterijen met kanonnen te Rossem trekken zich onder hevig Duits vuur terug. Drie militairen zijn gewond, 9 paarden raken gekwetst en 1 wordt gedood.

In die paniek worden ook 3 kanonnen en 2 munitiekoffers achtergelaten.



## DE SLAG BIJ IMDE - DE DRAMATISCHE GEVOLGEN

Inmiddels blijft van de compagnie van majoor Sweerts op de Imdekouter niet veel meer over. Zowel de majoor als commandant Gérard zijn stervende...



De Duitsers komen uit het kasteelpark en trekken de Imdekouter op. Majoor Sweerts wordt door Belgische soldaten naar de Barbierstraat gedragen, waar de Duitsers bevelen om hem op de grond te leggen. Het personeel van het kasteel Goethals draagt hem echter het kasteel binnen, waar hij een half uur later sterft.

Ook andere gewonden worden naar het kasteel gebracht.

Een aantal burgers uit Neerpoorten, Imde en Rossem gaan het slagveld op om gewonden te vervoeren naar het kasteel Goethals of naar de meisjesschool in Rossem.



Dat is niet zonder gevaar, geregeld moeten zij wegduiken voor Duitse geweerkogels.

De gekwetsten uit de Kouter en het Imde-dorp werden door burgers van Rossem op kruiwagens en hondenkarren naar de meisjesschool in Rossem gevoerd.

37 gewonden worden naar de meisjesschool in Rossem gebracht, daarvan sterven er minstens vier. Ze krijgen de eerste zorgen toegediend door de zusters van het klooster en door enkele vrouwen uit Rossem.



Rond vier uur 's nachts worden zij door Belgische ambulances met gedoofde lichten opgehaald om vervoerd te worden naar het militair hospitaal van Antwerpen. Wie niet of licht gewond is, en zich niet uit de voeten heeft kunnen maken, wordt door de Duitsers krijgsgevangen genomen.

De Belgische doden worden ofwel geëvacueerd, ofwel in twee massagraven op de Imdekouter begraven: één graf met 28, en tweede graf met 37 lijken.

Later worden de lichamen ontgraven en geïdentificeerd door de ploeg van juffrouw Orianne, en herbegraven aan de zuidmuur van de kerk van Imde.

Nu nog staat daar een grafmonument tegen de kerkmuur te Imde, met volgende tekst:

*“Tot aandenken der officieren en soldaten van het 3<sup>de</sup> Jagers te Voet.*

*Roemrijk gesneuveld voor het vaderland in de slag van Imde de 24ste augustus 1914.*

*Waarvan de overblijfsels van twee hunner, Ephrem Van Coppennolle van Ronse en Hector Goemaere van Herseeuw, alhier rusten”.*





Later worden de meesten van hen herbegraven op het militair kerkhof van Epegem.

## EN DAN VOLGDE DE BEZETTING...

### *Woensdag 26 augustus*

Het huisgezin De Smedt heeft te weinig bloem en vader Jef vertrekt dus met paard en kar, geladen met een zak graan, en rijdt naar de molen in Wolvertem om het graan tot bloem te malen.

Daarvoor volgt hij een dwarse weg door de korenvelden, door de Dorenbaan.

Een Duitse soldaat schiet hem dood. Er was slechts een kleine kogelwonde in het voorhoofd, aan de achterkant van zijn schedel was een groot gat waar de kogel uittrad.

De Duitse overheid verbood dat hij met een gewone kerkelijke lijkdienst zou begraven worden, alleen een begrafenis in een hoek van het kerkhof 's morgens om 7 uur was toegelaten.

Zijn 56-jarige weduwe blijft alleen achter op de boerderij. Van de elf kinderen die op dat ogenblik nog in leven waren, zijn er zes nog minderjarig.

Emilius, dan net 20 jaar, wordt zo de boer in 't huis.





## ***Maandag 31 augustus***

Die dag worden te Imde alle personen bij het buitenkomen van de kerk aangehouden en daarna weer vrijgelaten.

Pastoor Lamot wordt gegijzeld en moet alle mannen boven de 14 jaar in de kerk verzamelen.

Ze dienden er te verblijven tot woensdag maar er mocht door de vrouwen wel eten gebracht worden.

## ***Woensdag 2 september***

Dan wordt volgens pastoor Van Opstal in Rossem zijn kerk doorzocht, de klokzelen afgesneden, het horlogewerk beschadigd en de trappen van aan het oksaal naar de toren afgezaagd. In het dorp werden een tiental huizen geplunderd.

## ***Vrijdag 4 september***

marcheert vanaf 's morgens een eindeloze kolonne Duitsers vanuit Wolvertem over Meuzegem en Rossem richting Londerzeel en Steenhuffel.

Ze gijzelen ondertussen de mannen van Rossem en Meuzegem, samen met de pastoor en verplichten hen munitie mee te dragen tot Over de Beek.

## ***zaterdag 5 september***

Op zaterdag 05 september worden alle huizen in Meuzegem bezet terwijl de pastoor en de mannen tot 's maandagsmorgens in de kerk werden opgesloten.

## ***Vrijdag 11 september***

Dan wordt Imde opnieuw bezet door de Belgen en de Duitsers dienen Blakebergen en de windmolen van Wolvertem, gelegen op de Steenweg naar Merchtem op te geven.

Ze steken de windmolen dan maar in brand.





's Anderendaags is ook het centrum van Wolvertem weer van de Belgen.

Maar de streek wemelt nog van Duitsers waardoor de maandag daarop P.J. Van den Steen aan de Eikendreef te Imde wordt doodgeschoten; Charles Van de Moortel wordt op zijn veld in de dij geschoten, Louis Van Humbeek aan het Vlietenkasteel in de schouder.

### ***Woensdag 16 september***

Die dag dienden alle mannelijke inwoners van Wolvertem klaar te staan om de parochie te verlaten en naar Antwerpen te vertrekken.

Op een plakbrief werd bevel gegeven dat alle mannelijke inwoners van Wolvertem vanaf de leeftijd van 7 jaar zich dienden te verzamelen vóór 11 uur op straf gefusilleerd te worden.

Na veel bidden en smeken werd wel bekomen dat de leeftijd werd opgetrokken tot 10 jaar en dat vrouwen mee mochten gaan.



Ze verlieten dan de gemeente met paard en kar, met aan het hoofd van de karavaan de burgerlijke en geestelijke overheid.

Dokter Van den Bruel mocht echter niet mee en werd opgesloten en bewaakt in zijn eigen huis, omdat hij de gekwetste Duitse soldaten diende te verzorgen.

De lange stoet bereikte Dendermonde en over de houten brug trokken ze naar Hamme, waar ze 's avonds toekwamen.

Donderdagmorgen vertrokken ze terug richting Zelzate, waarna ze verder naar Gent trokken.

Miel De Mars, van de lichterding 1915 en Frans Van Elewijck, toen 14 jaar, waren er bij. Frans vertelt dat te Gent ten gevolge van besmette koffie de ganse groep van Wolvertem diarree kreeg. Hij had nog nooit zoveel blote billen gezien!

Deze Wolvertemse groep werd richting Koekelare gestuurd en onderweg opgevangen in scholen. Ze raakten echter niet zover en mochten na enkele tijd terug huiswaarts. Zo volgden ze de spoorlijn Lichtervelde-Gent en Gent-Mechelen.



Het stappen ging niet altijd even vlot. Ze liepen op de stenen die tussen en naast de rails lagen. Bij de thuiskomst van de 14-jarige Frans waren zijn schoenen totaal versleten, om nog te zwijgen van zijn gehavende voeten.

Het was ook in die week dat er te Wolvertem enorm veel werd gestolen. Zo verdwenen alle flessen wijn bij de notabelen van de gemeente.

Omdat de bewoners van de tramstatie gevlucht waren werd deze in brand gestoken. Ook de Boskapel werd volledig geplunderd en het interieur vernield.

Er werd bedreigd de Wolvertemse kerktoren af te branden, maar de dokter kon een dag uitstel bekomen en 's anderendaags kwam een delegatie vrouwen de zaak bepleiten en kon het ongeluk afwenden.





## **Zondag 27 september**

Toen werd de maelder van de windmolen van Westrode, Constant De Wachter, ervan beticht om met de molenwieken signalen te hebben gegeven aan de Belgische soldaten. Hij werd aangehouden en keerde slechts eind oktober terug.

Dezelfde dag werden ook nog de onderwijzers Robberechts en Sengers aangehouden, met een tiental mannen uit Westrode.

Samen met mannen uit Nerom werden ze onder geleide naar Merchtem gebracht en 's anderendaags vrijgelaten op het Gemeenteplein van Wolvertem.

De mannen van Meuzegem werden samen met die van Rossem naar de schermutselingen te Steenhuffel gevoerd om plaats te nemen tussen de Duitse soldaten in de hoop hiermee de Belgen af te schrikken om niet op hun eigen volk te schieten.

In die weken leefden de mensen dus in voortdurende angst.

## **Oktober**

Vanaf oktober verbeterde de toestand en velen konden met de opbouw van hun vernielde inboedel beginnen.

De misvieringen mochten opnieuw doorgaan, na toelating van de bezetter.

Het gewone leven ging opnieuw enigszins zijn normale gang maar het was moeilijk want vragen bleven omtrent het lot van familieleden, van soldaten, wat wel mocht, wat niet mocht, wat moest.

Behalve op de kermisdagen waren bals verboden en eveneens de Belgische kleuren en het uitstallen van foto's van het Belgisch koningspaar.

De school der Ursulinen en de gemeenteschool van Wolvertem-Rossem huldigden Amerika.

Ze maakten klasfoto's en stuurden deze naar Amerika om hun te danken voor de voedselhulp die door de Amerikanen werd opstuurden.

Onder andere bloem, waarmee "*schoolkoeken*" werden gebakken en verdeeld onder de schoolkinderen.

## 10 oktober

Het was de bedoeling van de Duitsers om in Antwerpen het voltallige Belgische veldleger te kunnen insluiten en te neutraliseren, samen met de koning.

Maar dat plan mislukte.

Op 10 oktober valt Antwerpen in Duitse handen. Maar het Belgische leger weet te ontsnappen.

Intussen is er een wedloop naar de zee gestart.

Het Belgische leger trekt richting Oostende, met de bedoeling naar Frankrijk te gaan om er zich te reorganiseren.

Maar op vraag van de Franse bevelhebber neemt het Belgisch leger stelling links van de Franse troepen en dat is aan de IJzer.

Daar woedt in volle hevigheid de IJzerslag.

De Duitsers worden tot staan gebracht door de onderwaterzetting van de IJzervlakte.

Gedurende vier jaar kunnen de Duitse troepen de Belgische niet verdrijven door onder meer de onderwaterzetting.





**OP DE 11<sup>DE</sup> DAG, VAN DE 11<sup>DE</sup> MAAND OM 11 UUR:  
DE WAPENSTILSTAND.**

Op 11 november 1918 om 5 uur 's nachts werd de Duitse overgave getekend door de Franse generaal Foch en de Duitse delegatie, maar de wapenstilstand ging pas om 11 uur in.

Tijdens deze laatste 6 uur vielen aan beide kanten nog vele slachtoffers, terwijl de overgave al ondertekend was...




Een degelijke werking van onze VZW garanderen, het kost allemaal handenvol geld.  
En het lidgeld alleen dekt deze kosten natuurlijk niet.  
Daarom zijn we onze sponsors, die ons financieel en logistiek willen steunen, zeer erkentelijk.

**Interesse om ons gezamenlijk erfgoed ook een hart onder de riem te steken?  
Of gewoon te tonen dat je de doelstelling van onze kring een warm hart toedraagt?  
Neem dan gerust contact op met ons via [erfgoedberla@live.com](mailto:erfgoedberla@live.com)**

Als sponsor word je een heel jaar lang op onze website, in al onze publicaties en in al onze nieuwsbrieven en flyers vermeld. En die hebben momenteel een oplage hebben van meer dan 1300 emailadressen.

Bijkomend worden er tot 300 papieren exemplaren van dit alles bij vrije beroepen, rusthuizen, culturele centra, in het gemeentehuis en bibliotheek enz. verspreid.

Vanaf een sponsoring van € 100 is de sponsor vrij om een banner of een reclamebord op een van onze jaarlijkse evenementen te zetten. We vragen wel dat de sponsor dan zelf instaat voor de aanlevering en de plaatsing. En ter info: tijdens het jongste evenement - de opendeurdag van het "oud-gemeentehuis van Wolvertem" - waren er maar **liefst 600 bezoekers!**

**Als kers op de taart wordt bij sponsoring de opmaak gratis door onze graficus gedaan, eventueel wordt er ook een rechtstreekse doorklikmogelijkheid of QR  naar jouw eigen website voorzien.**

We leveren natuurlijk een betalingsattest af dat je voor inbreng in de algemene onkosten van jouw bedrijf kan gebruiken.

Jan, Dirk, Hedwig  
Het Berla-sponsorteam.

**SPONSORS  
GEZOCHT**



Bezoek onze Facebook pagina,  
je vindt ze op <https://www.facebook.com/erfgoedberla>

facebook 



# DAKWERKEN LANIN W.

Begonialaan 10  
1853 Strombeek-Bever



email: [willem.lanin@skynet.be](mailto:willem.lanin@skynet.be)  
Tel./Fax: 02 267 83 06



# M timaya

BROOD EN BANKETBAKKERIJ

Hoogstraat 87 - 1861 Wolvertem  
02 310 55 68 - [bartdenbakker@timaya.be](mailto:bartdenbakker@timaya.be)

## Café OSSEL-STAR



**Bij Nico & Sofie**  
**Kasteelstraat 12**  
**1785 OSSEL (Brussegem)**  
**052 57 01 60**

Openingsuren:  
Ma-zat vanaf 10u  
Zondag vanaf 8u (Periode April - September)  
Zondag vanaf 8u30 (Periode Oktober - Maart)  
GESLOTEN op woensdag

**Banden Roelants**  
Merchtemsesteenweg 154  
1861 Wolvertem (Meise)  
Tel: +32 (0)2 269 11 99  
Fax: +32 (0)2 269 62 11  
E-mail: [info@bandenroelants.be](mailto:info@bandenroelants.be)



Aanbevolen door  
leasingmaatschappijen





TAVERNE - RESTAURANT

keuken open van 12u tot 22u  
dinsdag en woensdag gesloten - open op feestdagen

Brusselsesteenweg 48 - 1860 Meise - 02 269 70 04



Mechelen. Hof van Palermo (15<sup>de</sup> eeuw). Voormalige residentie van Jan II Carondelet, raadsheer van de Grote Raad van Mechelen. Project in uitvoering 2016.

- Bouwhistorisch onderzoek
- Materiaaltechnisch onderzoek
- Diagnostisch onderzoek
- Restauratiebestekken
- Waardestellingen
- Beheersplannen
- CHE rapporten
- Laboanalysen
- Georadar
- Dendrochronologie
- 3D scanning



**Johan Grootaers**

ERFGOEDEXPERTISE

Johan Grootaers Erfgoedexpertise comm. v.  
Fonteinstraat 38, B-3050 Oud-Heverlee  
www.johangrootaers-erfgoedexpertise.be  
e-mail: monumentae@ymail.com • Tel. 0492 65 64 38

Meditation is not escaping from life, it is escaping into life O S H O

Uit sympathie

Lid van de Raad van Bestuur Berla





Wilgenlaan 17 bus1  
1861 Wolvertem (Meise)

Tel: 02/269.91.02

E-mail: [van.ossel.keukens@telenet.be](mailto:van.ossel.keukens@telenet.be)

[www.vanosselkeukens.be](http://www.vanosselkeukens.be)



**Bij S-Line Fitness werken we met een uitrusting van de hoogste en beste kwaliteit.  
We helpen je om je doel te bereiken naar een gezonde en fitte levensstijl.**

**BRENG ONS EEN BEZOEKJE**

S-Line Fitness  
Brusselsesteenweg 58b  
1860 Meise

Tel: +32 470 93 92 72  
Email: [info@slinefitness.be](mailto:info@slinefitness.be)

Maandag	16:00 - 22:00
Di-Wo-Do-Vr	07:00 - 14:00   16:00 - 22:00
Zaterdag - Zondag	09:00 - 16:00
Feestdagen	09:00 - 14:00

**Uw KBC-Verzekeringsagent, altijd een stapje voor**

## Vestiging Wolvertem

VEILINGLAAN 12 - 1861 WOLVERTEM  
T.+ 32 2 269 33 02

wim.van.campenhout@verz.kbc.be  
<https://www.kbcagent.be/zvc>

## Vestiging Londerzeel

MECHELSESTRAAT 20 - 1840 LONDERZEEL  
T.+ 32 52 30 33 58

wim.van.campenhout@verz.kbc.be  
<https://www.kbcagent.be/zvc>

## 4 redenen om klant te zijn bij KBC



### Kies de zichtrekening die het best bij je past

Van gratis tot heel veel extra's. Open nu online en je krijgt dadelijk je rekeningnummer.



### Simuleer je hypothecaire lening

Bereken in 2 minuten hoeveel je woonkrediet of hypothecaire lening kost.



### Advies nodig? Op kantoor en...bij je thuis

Advies nodig en geen tijd om naar je kantoor te gaan? Met (video) chat staan onze experts voor je klaar tot 22 uur en op zaterdag tot 17 uur!



### Wat is KBC Mobile?

Dé referentie in de banksector. Al meer dan een 600.000 klanten gebruiken KBC Mobile voor hun banktransacties. Download KBC Mobile nu!



**KBC BANK MEISE**

BRUSSELSESTEENWEG 19 - 1860 MEISE

Tel: + 32 2 272 72 00

Fax: 02 272 72 01

[meise1@kbc.be](mailto:meise1@kbc.be)

Maandag	09.00 - 12.30	12.30 - 18.00 Enkel op afspraak
Dinsdag	09.00 - 12.30	12.30 - 18.00 Enkel op afspraak
Woensdag	09.00 - 12.30	12.30 - 18.00 Enkel op afspraak
Donderdag	09.00 - 12.30	12.30 - 18.00 Enkel op afspraak
Vrijdag	09.00 - 12.30	12.30 - 18.00 Enkel op afspraak

Ontdek het volledige aanbod

[Betalen en zelf bankieren](#)

[Spaarproducten](#)

[Pensioensparen](#)

[Beleggingsproducten](#)

[Lenen](#)

[Verzekeren](#)